

Obsah

Předmluva	v
O autorovi	vii
Seznam použitých zkratk	xix
I. Obecná část. Institucionální právo	1
1. Historie a perspektivy	3
1.1 Myšlenka sjednocené Evropy před 2. světovou válkou	3
1.2 Komunitární Evropa (1952–1992)	3
A. Etapy	4
B. Komunitární zkušenosti	5
C. Evropská politická spolupráce	7
1.3 Vytvoření Evropské unie	7
1.4 Perspektivy	7
2. Základy Evropské unie	9
2.1 Nadstátnost– nová metoda integrace	9
2.2 Právní subjektivita	11
2.2.1 Právní subjektivita Společenství	11
2.2.2 Právní subjektivita EU	12
2.3 Členství	12
2.4 Předsednictví	13
2.5 Hlavní principy fungování Společenství a EU	13
2.5.1 Loajalita	13
2.5.2 Solidarita	14
2.5.3 Zákaz diskriminace na základě státní příslušnosti – původu	14
2.5.4 Subsidiarita	14
2.6 Symboly	14
2.7 Občanství EU	15
3. Orgány Evropské unie	16
3.1 Evropská rada	17
3.1.1 Složení	17
3.1.2 Fungování a pravomoci	17
3.2 Rada Evropské unie	17
3.2.1 Složení	18
3.2.2 Fungování	18
A. Předsednictví	18
B. Jednání	19
3.2.3 Pravomoci	21
3.3 Evropská komise	22

3.3.1	Složení	22
	A. Jmenování a mandát	22
	B. Nezávislost	22
3.3.2	Fungování	23
	A. Vnitřní struktura	23
	B. Jednání a rozhodování	23
3.3.3	Pravomoci	23
3.4	Evropský parlament	24
3.4.1	Složení	24
	A. Počet poslanců	24
	B. Volební systém	24
3.4.2	Statut poslanců EP	26
3.4.3	Fungování	26
	A. Řídící orgány	26
	B. Politické kluby	27
	C. Komise	27
	D. Zasedání a schůze	27
3.4.4	Pravomoci	27
	A. Legislativa	27
	B. Politická kontrola	28
	C. Vnější vztahy	29
3.4.5	Vztah EP k národním parlamentům	29
3.5	Evropský ombudsman	29
3.6	Evropský soudní dvůr	30
3.7	Účetní dvůr	30
3.8	Hospodářský a sociální výbor	30
3.9	Výbor regionů	30
3.10	Výbor zaměstnanosti	31
3.11	Finanční orgány	31
3.12	Subsidiární orgány– agentury	31
3.13	Transparentnost a přístup k dokumentům	32
3.14	Jazyky	33
3.15	Personál	34
3.16	Výsady a imunity	34
3.17	Rozpočet	35
	3.17.1 Finanční zdroje EU	35
	A. Příspěvky členských států	35
	B. Druhy vlastních příjmů	35
	3.17.2 Rozpočtové pravomoci	35
	A. Schvalování rozpočtu	35
	B. Provádění rozpočtu a jeho kontrola	36
4.	Pojem, povaha a působnost evropského práva	37
4.1	Pojem	37
4.2	Povaha	37

4.2.1	Samostatnost komunitárního práva jakožto právního řádu	37
4.2.2	Nadstátnost	38
4.3	Věcná působnost a cíle Společenství a EU	38
4.3.1	Cíle a nástroje k jejich dosažení	38
4.3.2	Svěřené pravomoci a jejich výkon	39
	A. Výlučné pravomoci Společenství	40
	B. Nevýlučné pravomoci	41
4.3.3	Druhy pravomocí podle způsobu jejich přidělení	43
4.3.4	Konkrétní vymezení pravomocí	45
4.3.5	Diferenciace a úzká spolupráce	46
	A. Způsoby diferenciace	46
	B. Úzká spolupráce	46
4.4	Osobní působnost	46
4.4.1	EU, Společenství a jejich orgány	47
4.4.2	Členské státy a jejich orgány	47
4.4.3	Jednotlivci	47
4.5	Územní působnost	48
5.	Prameny evropského práva a jejich přijímání	50
5.1	Typologie a hierarchie	50
5.2	Primární právo	51
5.2.1	Druhy a vývoj	51
5.2.2	Proces přijímání a revize primárního práva	51
	A. Mechanismus revize primárního práva	51
	B. Řízení o přistoupení a odstoupení	53
5.3	Nepsané prameny práva	55
5.3.1	Obecné zásady právní	55
	A. Právní zásady vlastní jakémukoliv právnímu řádu	55
	B. Obecné zásady společné právním řádům členských států	56
	C. Obecné zásady odvozené ze samotné povahy Společenství	56
	D. Zásady mezinárodního práva	57
5.3.2	Základní práva	58
	A. Judikatura – hlavní pramen	58
	B. Vztah práva EU a Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod	59
5.4	Vnější smlouvy	60
5.4.1	Smlouvy uzavřené Společenstvím	60
5.4.2	Smlouvy uzavírané EU	62
5.5	Sekundární právo	62
5.5.1	Komunitární sekundární akty	62
	A. Nařízení	62
	B. Směrnice	63

	C. Rozhodnutí	64
	D. Doporučení a stanoviska	64
	E. Akty sui generis mimo seznam článku 249 SES	64
5.5.2	Proces přijímání a revize komunitárního sekundárního práva	65
	A. Návrhový monopol Komise	66
	B. Spolurozhodování Evropského parlamentu	66
	C. Spolupráce (kooperace) Evropského parlamentu	67
	D. Konzultace Evropského parlamentu	68
	E. Souhlas Evropského parlamentu	69
5.5.3	Prováděcí sekundární právo	69
5.5.4	Harmonizace právních řádů členských států EU	70
	A. Právní základy harmonizace	71
	B. Procesní ustanovení	71
	C. Výjimky a ochranná ustanovení	72
	D. Alternativa k harmonizaci: dohody o odstraňování narušování soutěže	73
	E. Stupeň a typ harmonizace	73
	F. Meze účinnosti harmonizace	74
5.5.5	Sekundární právní akty II. a III. pilíře	74
5.6	Terciální právo	75
5.7	Formální náležitosti právních aktů	77
	5.7.1 Označení	77
	5.7.2 Odůvodnění a odkazy	77
	A. Odkaz na právní základ	77
	B. Odůvodnění	78
	5.7.3 Uveřejnění, oznámení	79
	5.7.4 Nabytí účinnosti	80
6.	Aplikace evropského práva	81
6.1	Přímá aplikace orgány EU	82
	6.1.1 Normativní aplikace	81
	6.1.2 Operativní a kontrolní aplikace	81
	6.1.3 Sankce	81
6.2	Delegace aplikace evropského práva na členské státy	82
	6.2.1 Normativní aplikace	82
	6.2.2 Operativní a kontrolní aplikace	82
	6.2.3 Sankce	83
6.3	Zásady aplikace komunitárního práva vůči právu členských států	83
	6.3.1 Přednost – komunitární monismus	84
	A. Zakotvení zásady přednosti	85
	B. Předmět zásady přednosti	85
	C. Aplikace zásady přednosti	86
	6.3.2 Přímá použitelnost jednotlivých pramenů komunitárního práva v právu vnitrostátním	87

A. Zakládací smlouvy– primární právo	87
B. Nařízení a rozhodnutí adresovaná jednotlivcům	88
C. Směrnice a rozhodnutí adresovaná členským státům ..	88
D. Rozhodnutí	91
E. Vnější smlouvy	91
6.3.3 Nepřímý účinek	91
6.3.4 Odpovědnost Společenství za škodu způsobenou jednotlivci porušením komunitárního práva	92
6.4 Využití v. zneužití komunitárního práva	93
7. Soudní kontrola	94
7.1 Evropský soudní dvůr	94
7.1.1 Složení	94
7.1.2 Fungování a metody práce	95
7.1.3 Úloha a pravomoci	95
7.2 Soud prvního stupně (SPS)	96
7.2.1 Organizace a fungování	96
7.2.2 Příslušnost	96
7.3 Specializované senáty	97
7.4 Druhy řízení před Soudy	97
7.5 Spory	98
7.5.1 Žaloba na porušení Smlouvy (čl. 226 a 227 SES)	98
A. Předsoudní fáze	99
B. Soudní fáze	99
C. Znaky porušení Smlouvy	99
D. Účinky rozhodnutí o porušení	100
7.5.2 Žaloba na neplatnost (čl. 230 SES)	100
A. Podmínky přípustnosti	101
B. Důvody neplatnosti	102
C. Pravomoci Soudu	103
D. Námitka protiprávnosti	103
7.5.3 Žaloba na nečinnost (čl. 232 SES)	103
A. Přípustnost	104
B. Řízení	104
7.5.4 Žaloba o náhradu škody (čl. 235 SES)	104
A. Podmínky přípustnosti	105
B. Podmínky odpovědnosti	106
C. Praxe žalob o náhradu škody	106
7.5.5 Zaměstnanecké věci (čl. 236 SES)	107
7.5.6 Rozhodčí řízení (čl. 238 a 239 SES)	107
7.6 Nesporná řízení	107
7.6.1 Řízení o předběžných otázkách	107
A. Pojem soudu členského státu	108
B. Respektování národních procesních pravidel	108
C. Možnost položit předběžnou otázku	108

D Povinnost poslední soudní instance předložit předběžnou otázku	109
E. Předmět předběžné otázky	110
F. Relevantnost předběžné otázky	111
G. Řízení	111
H. Význam rozhodnutí	111
I. Časová působnost rozhodnutí	112
J. Zvláštní režimy předběžné otázky	112
7.6.2 Řízení o posudku	113
7.7 Vztahy mezi jednotlivými řízeními	113
7.7.1 Autonomie jednotlivých druhů řízení	113
7.7.2 Překryv právních prostředků	114
7.8 Teleologická metoda výkladu práva Soudem	115
8. Základy vnitřního trhu	117
8.1 Druhy regionální ekonomické integrace obecně	117
8.2 Metody integrace ES/EU a historie jejich používání	118
8.3 Základní vztahy společných svobod a politik	119
8.4 Obrácená diskriminace	119
Zvláštní část. Hmotné právo	121
9. Volný pohyb zboží	123
9.1 Historie pohybu zboží v celní unii ES	123
9.2 Věcná působnost: pojem zboží	124
9.3 Územní působnost: celní území ES	125
9.4 Fungování celní unie	125
9.5 Fiskální překážky	126
9.5.1 Opatření s rovnocenným účinkem člům	126
9.5.2 Zákaz vnitřního diskriminačního zdanění	127
9.6 Kvantitativní překážky	127
9.6.1 Opatření s účinkem kvantitativním omezením – – ORUKO	127
9.6.2 Výjimky ze zákazu kvantitativních překážek podle čl. 30 SES	130
9.6.3 Kategorické požadavky a soudní zúžení pojmu ORUKO	132
9.7 Nový přístup v oblasti technické harmonizace	135
9.7.1 Normalizace	135
9.7.2 Certifikace	136
9.7.3 Komunitární prevence proti technickým překážkám obchodu	136
10. Volný pohyb osob	138
10.1 Osobní působnost: beneficianti	138

10.2	Věcná působnost: obsah práva volného pohybu	138
10.3	Kolize s jinými svobodami vnitřního trhu	139
10.4	Obsah práva volného pohybu a pobytu	140
10.5	Výjimky ze zákazu omezování volného pohybu osob	143
10.5.1	Výjimky primárního práva: veřejný pořádek, veřejná bezpečnost a ochrana zdraví	144
	A. Veřejný pořádek a veřejná bezpečnost	144
	B. Ochrana zdraví	146
10.5.2	Výjimka sekundárního práva	146
10.5.3	Vyluky – omezení věcné působnosti	146
	A. Činnost ve státní správě	146
	B. Kategorické požadavky	147
11.	Pohyb fyzických osob – občanů EU za neekonomickým účelem	150
11.1	Věcná působnost – obsah práva	150
11.2	Osobní působnost	151
12.	Volný pohyb pracovníků	152
12.1	Osobní působnost: beneficianti	153
12.1.1	Originární beneficianti: pracovníci – příslušníci jiného členského státu EU	153
12.1.2	Rodinní příslušníci	155
12.1.3	Další osoby	155
12.2	Specifická práva pracovníka na volný pohyb a pobyt	156
12.2.1	Zákaz omezení přístupu k zaměstnání	156
12.2.2	Nediskriminace v zaměstnání	157
12.3	Sociální politika	158
12.3.1	Sociální zabezpečení	159
12.3.2	Pracovní právo	159
	A. Pracovní podmínky a ochrana zaměstnanců	159
	B. Rovnost zacházení mezi muži a ženami	160
12.3.3	Sociální podmínky rodinných příslušníků	162
13.	Svoboda usazování	163
13.1	Věcná působnost: pojem a obsah práva usazování	164
13.2	Osobní působnost: beneficianti	164
13.2.1	Fyzické osoby	164
13.2.2	Právní osoby	165
	A. Právní subjektivita	165
	B. Vztah společnosti ke členskému státu	166
	C. Ekonomická aktivita	166
13.3	Překážky svobodě usazování a jejich odstraňování	166
13.3.1	Diskriminační podmínky usazování	167
	A. Meze pravomoci členských států upravovat kvalifikační předpoklady	167

B. Harmonizace vzájemného uznávání diplomů a kvalifikačních požadavků	168
13.3.2 Nedostatečnost volného pohybu právnických osob	170
A. Vzájemné uznávání společností	170
B. Harmonizace práva obchodních společností	170
C. Komunitární formy obchodních společností	171
D. Nedostatky komunitárního práva společností	173
14. Volné poskytování a přijímání služeb	175
14.1 Věcná působnost: pojem služby	176
14.2 Osobní působnost: beneficianti	176
14.3 Překážky na evropském trhu služeb a jejich odstraňování	177
14.3.1 Pojem překážky	177
14.3.2 Druhy překážek	178
14.3.3 Nástroje odstraňování překážek	178
14.4 Výjimky ze zákazu omezování volného pohybu služeb	178
15. Evropský finanční prostor: Volný pohyb kapitálu a finančních služeb a jednotná měna	180
15.1 Volný pohyb kapitálu	180
15.1.1 Zásada	180
15.1.2 Výjimky	181
A. Obecné výjimky	181
B. Výjimky pro vztahy ke třetím zemím	181
C. Výjimky v oblasti nemovitostí	182
15.2 Hospodářská a měnová unie (HMU)	182
15.2.1 Koordinace hospodářských politik členských států	183
15.2.2 Sjedenění měnové politiky	183
A. Evropský měnový systém (EMS)	183
B. Zavedení společné měny	184
15.2.3 Instituce HMU	185
15.3 Liberalizace finančních služeb	186
16. Soutěžní politika	188
16.1 Význam, cíle a součásti soutěžní politiky	188
16.2 Základní pojmy: podnik a relevantní trh	189
16.2.1 Podnik	189
16.2.2 Relevantní trh	190
16.3 Zákaz dohod narušujících soutěž	191
16.3.1 Forma dohody	191
16.3.2 Citelné omezení soutěže	192
16.3.3 Lokalizace protisoutěžní dohody na vnitřním trhu	193
16.3.4 Dopad na obchod mezi členskými státy (tzv. mezistátní klauzule)	193

16.3.5	Výjimky ze zákazu	194
16.4	Dominantní postavení a jeho zneužití	195
16.4.1	Dominantní postavení	195
16.4.2	Zneužití dominantního postavení	196
16.5	Aplikace čl. 81 a 82 SES	197
16.5.1	Principy aplikace	197
16.5.2	Vztah Komise a národních soutěžních orgánů	197
	A. Orgány členských států	197
	B. Principy spolupráce	198
16.5.3	Procesní aspekty	199
16.6	Spojování podniků	200
16.6.1	Pojem spojování podniků	201
16.6.2	Pravomoc Komise	202
	A. Komunitární dimenze	202
	B. Postoupení	203
16.6.3	Dovolenost spojování podniků	203
16.6.4	Procesní pravidla	203
	A. Oznámení– notifikace	204
	B. Přezkum spojení	204
16.6.5	Sankce	204
16.7	Soutěžní pravidla pro členské státy	205
16.7.1	Povinnost členských států neohrožovat legislativou soutěž mezi podniky	205
16.8	Národní monopoly, veřejné podniky a pravidla soutěže	205
16.8.1	Státní monopoly obchodní povahy	205
	A. Pojem obchodního monopolu	206
	B. Povinnost uzpůsobit monopol	206
16.8.2	Veřejné podniky a pravidla soutěže	207
	A. Druhy podniků ve zvláštním soutěžním režimu	207
	B. Povinnosti členských států	207
	C. Zvláštní režim podniků poskytujících služby obecného hospodářského zájmu	208
	D. Pravomoci Komise	210
16.9	Veřejné podpory	210
16.9.1	Pojem podpory neslučitelné se společným trhem	210
16.9.2	Dopad na soutěž a obchod mezi členskými státy (mezistátní klauzule)	211
16.9.3	Výjimky z obecné zásady neslučitelnosti	212
16.9.4	Aplikační praxe	212
16.9.5	Komunitární přezkum podpor	213
16.9.6	Sankce: refundace podpor	214
16.10	Veřejné zakázky	215
17.	Prostor svobody, bezpečnosti a práva	217
17.1	Vízová, azylová, přistěhovalecká aj. politika	217

17.2	Soudní spolupráce v občanskoprávních věcech s přeshraničním prvkem	219
17.3	Policejní a justiční spolupráce ve věcech trestních	220
17.3.1	Předmět a nástroje PJSVT	220
17.3.2	Institucionální aspekty	221
18.	Společné vnitřní politiky – přehled	223
19.	Společné vnější politiky	226
19.1	Společná obchodní politika	226
19.2	Rozvojová politika	226
19.3	Hospodářská, finanční a technická spolupráce s třetími zeměmi	226
19.4	Společná zahraniční a bezpečnostní politika (II. pilíř)	226
	Seznam literatury	229
	Věcný rejstřík	231